

փայլի վերատեսուչ տանա կլիկիկոյ որ եւ Սիւս որջորջի Տեառն Տէր Յովհաննէս կաթողիկոսի վասն զծայգրութեան այսմ տառիս որ եղեւ իսկ ձեռամբ փրծուն գրչի Բաղասարի զպրիւ եւ որ յիշէ իշխալ լիցի ի քրիստոսէ աստուծոյ մերո ամէն: Արդ ես վերջացեալս ամայն բարեաց մեղաւոր եւ անպիտան ծառայս ծառայիցդ աստուծոյ սուտ անուն եւ անարժան բաղասար զըպրիւս եւ անիմաստ գրիչս ցանկացաւդ եղեալ այսմ աստուածաշունչ տառիս: Գրեցի զսա ձեռաք իմովք ի վայելումն Տէր Յովհաննէս կաթողիկոսի որ եւ աստուած բարով վայելել տացէ եւ զինքն անփորձ եւ անսայթաք կենաւք պահեսցէ ի պարծանս մեր եւ ամենայն ազգիս հայոց ամէն: Եւ մանաւանդ ընդ արժանաւորսն իշատակի աղաչեմ իշել ի տէր զգոտուակոն հոգեոր հայր իմ եւ զուսուցիչս իմ զայլքսիանոս քաջ քարտուղարն որ բազում աշխատելով զիս այսչափ շնորհի արժանի արար հայցեմք ամենազաւրէն աստուծոյ որ զինքն անփորձ պահեսցէ ի պառճառութիւն սուրբ եկեղեցայց եւ փոխարէն միոյն հարիւրայպատիկ հազարապատիկ եւ բիւրապատիկ առնէ առտ եւ հանդերձելումն ամէն: Եւ զարձեալ երես անկեալ աղաչեմ իշել ի տէր որք աւելտիք ուսմամբ կամ տեսանելով կամ:»

Մնացեալը չի կայ, կան երկու պարապ թուղթեր:

Աւարտելէ առաջ, Բարդէն Սրբազան Անքիպիսիին յիշատակարանները տուած ատեն<sup>(1)</sup> կուտայ նաեւ Վիեննայի Թիւ 113 ձեռագրին մէկ յիշատակարանը Տաշեան Յուդակին վրայէն<sup>(2)</sup>, սակայն ան կը մոռնայ տող մը.

Ինձ Յովհաննէս բանասիրի  
եւ սոսկ անուամբ վարդապետի  
**Որ քա ձեռնամբս իմ Անբախտի**  
Սնմամբ վարժմամբ կիւլիկեցի, եւ այլն:

Վիեննայի Թիւ 203 Շարակնոցն ալ կը գրուի 1608 ին կեսարիս, « ի կաթողիկոսութեանն Սոսյ Տեառն Տէր Յովհաննիսիս »<sup>(3)</sup> Այս վկայութիւնը Սրբազանը բնաւ չի յիշեր:

Wichita, Kansas  
U. S. A.

Յ. ՔԻԻՐՏԵԱՆ

## ԴԻԻԱՆ ՍՈՒՐԲ ՅԱՎՈՒԱՅ

2

Մարտիրոս վրդ. Կաթագի՝ Ռոստոպոյկն,  
առ. Եղիազար Այնթապցի՝ յերուսաղէմ:

Տրամազգեաց եւ յոքնաթախիմ սողտու, միջակոտոր եւ սրտաբեկ հառաժամք՝ Տեառնդ իմ բաղձալոյ յուշ առնէ որդի քո յետնեալ: Այո՛, հայր, զի ընկուզին զմեզ մեղք մեր, սակայն ժտեմք առ բարեկամն ազգի մարդկան, պետն երկնային եւ զերկրորդին հայցեմք զաղերսն յասել: Տէ՛ր, մինչեւ յե՛րբ ոչ ողորմեսցիս յերուսաղէմի, եւ մեզէն իսկ բարձցուք զողոք առ Տէ՛ր՝ ոչ մատնել խապառ եւ ոչ ցրել զուխտն որ առ հարսն մեր թէ՛ ե՛կ իմ քրտնաջան մշակ, ո՛չ թէ իմ էր սեպհական աւանդն այն. որ եւ զսոյն հարկի տան՝ աղի զալարեալ եւ սիրտ լքեալ, որպէս եւ է սովորութիւն զրկելոցն ի հայրենեաց, եւ եթէ զապերախտութիւն ժխտող բամոյս զննեսցես, նա՛ զի՛նչ ասիցեմ, միթէ չիցե՞ս տեղեակ, որ զփորձ առեալ է՛ կարէ, ասէ, օգնել: Բայց արդ՝ յանդգնութիւն է ընդ վայր խօսս. ոչ այս էին իմ լալոյ պատճառք զմերայոց տարադէմ քայքայումն ի միմեանց, ոչ բանիւ եւ ոչ արդեամբք անմիաբան կելոյն սակի էր յեղկելոյս ընդ Տեառնդ անջրելի պանտոնդանիւ Տեառն ամրանալս մեծաւ դաշնաւ, զոր եւ յայն ես ռիսացեալք ոմանք բարիատեացք ազգ եւ յազգ որոմ բանասրկեալ, մինչ զի զՎեհդ կամելով ի բարկութիւն շարժել զառ ի մեզ: Որ եւ արգեանս ընդ այն յոյժ գոհ եմ զՏեառնէ զի ոչ յառաջ եւ ոչ յետոյ զիպայ ի մէջ կատաղմանց իւրեանց, ապա թէ ոչ յիմ վերայ բարդիւր այն ես. հասուցի ի Տեառնէ անաստուածիցն այնոցիկ զոր ինչ եւ արարինն: Ո՛ր տայր ինձ ըզթեւս ըստ Դաւթեայ՝ զի թուցեալ ժամանէի առ ոտս Տեառնդ մինչչեւ իցեմ մեռեալ. բայց արդ իբր մեռաղս իցեմք ամենեքեան յահէ անաստուածին այնմիկ: Ոչ գիտես՝ թէ քանեա՛ց անպարտից հեղին զանեղ առիւնս, ի կիրճս շաւղաց կալով աւազակօրէն, որ եւ պատճառդ այդ արգելու զմեզ, եւ ոչ թէ խաթր այլոց հայումն: Մի՛ այլ եւ այլ կարծիս զմտաւ ածել, վարդապետ, չեմք հանդոյն այնց, որ դոյդն ինչ վարկ-

(1) Սիւն 1930 թիւ 2 երես 47:

(2) Սիւն 1930 երես 48. Եւ Տաշեան Յուդակ էջ 394 Բ սիւն:

(3) Տաշեան Յուդակ էջ 525:



աղօթք և օրհնութիւն ձեր անպակաս լիցի ի վերայ մեր. և խնդրեմ ի յապկեմազ բարեբարէն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ զքեզ ընդ երկայն աւուրս պահեսցէ իբրեւ զջահ անշիւջանելի բազմահոյլ եղբարքք՝ ի պարծանս համայն հայկական տոհմի և ի պայծառութիւն սուրբ դամբարանի և աշակերտելոց մանկանց սուրբ եկեղեցոյ: Այսքանս բաւեսցի. առ այս ողջ լե՛ր, ողջագուրեալդ ի Հոգւոյն Սրբոյ: Ծրեցաք ի զընտանի միջի յունուար ին. օրիս՝ Ղազար ծառայ քո երկրորդադէ զգարչապարս քո զերկոսին. ծառայ քո եմ ես՝ ծառայ և որդի աղախնոյ քո, արա՛ զիս իբրեւ զմի ի վարձկանաց քոց. ամէն, ամէն. եղիցի, եղիցի: Դարձեալ մեր հոգեւոր հօր Տէր Բարդամիւն մահտեսոյ և խօճա Մուրատ եղբօր մերոյ ողջոյն մատուցանեմք. Ստեփաննոսի և Սարգիս պապայիս և այլ եղբարց ամենեցուն ծառայ եմք:

Հրատարակեց՝ Մ. Ն. Ն.

### “ՄԱՅՐ ՑԱՒԱԳԻՆ,,

Տառապանքիդ առջեւ անգոր՝  
Խոնարհօրէն եւ մեմառ,   
Քե՛զ կ'աղօթեմ ւրսիս խորէն,  
Ո՛վ երկնաւա՛ Մայր լուսեղեն:

Դու, զըբառաս Մայր Թագունի,  
Որդեկորոյս Ասուածունի,  
Ճանչցար վիճք այլ տկայիւր  
Եւ հեզութեամբ զայն կրեցիր:

Զարչաբանքին հանդէպ Որդւոյդ՝  
Լըռեցուցիր լաւերն հոգւոյդ,  
Եւ անգանգա՛ս՝ խաչին տփին՝  
Հաւանեցար Տիրոջ կամին:

Մահը գրկած բեւեռուդ մեջ՝  
Բորբոքեցիր սիրոյ անեղ  
Ասրուեանը՝ Բու մայրական  
Կուրծիդ նեքեւ անյեղական:

Դու, Մայր բարեաց, մեզ ցոյց տուիր  
Կենաց ուղին ուր անբասիր  
Պէտք է փայլենք, միտք անսրունջ  
Եւ հաւատ՝ մինչեւ մեր վերջին շունչ:

Մարտ 1932, Գանձիւրի

ՄԵՂՐԻԿ

## ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻՔ ՀՕՐ ՃԱՌԸ

Իր Նախագահութեամբ առաջին անգամ  
գումարուած Միաբանական Ընդհ. Ժողովոյ  
մէջ:

Գերաշնորհ, Հոգեշնորհ և Բարեշնորհ

Միաբանակիցք իմ, եղբարք և Սիրելիք ի  
Քրիստոս:

Երեք ամիսներէ ի վեր ձեր մէջ եմ արդէն,  
ստանձնած՝ պարտականութեանց լուծը, զոր  
Պատ. Միաբանութիւնդ աւելի քան ութ ամիս-  
ներ կանուխ առաջարկած էր ինձ իր բարեհաճ  
ընտրութեամբը, յետ վախճանի ամէնուէր և իմ  
անմոռանալի և ամէնարժան չօր, որոյ և իր  
բոլոր երանաշնորհ նախորդաց յիշատակն օրհ-  
նեալ յաւիտեան:

Թոյլ տրուի ինձ, այս առթիւ, երբ առաջին  
անգամ կը նախագահեմ զիս ընտրող ժողովոյդ  
գումարմանը, անգամ մը ևս յայտնել զգածուած  
տրտիս շնորհակալութիւնը, իմ մասին յայտ-  
նուած վստահութեան համար:

Բարութեանց Տէրը շնորհէ՛ ամէնուէր և ինձ  
կեանք և հոգի բարի, կարենալու համար կա-  
տարել մեր պարտականութիւնքը և արդարա-  
ցընել ազգին ակնկալութիւնները:

Եթէ դէթ տարի մը բոլորած լինէր արդէն  
պաշտօնի ձեռնարկելէս ի վեր, պիտի պարտա-  
կանութիւն նկատէի և կարենայի իսկ կատարե-  
ուած աշխատութեանց համարատուութիւն մը  
ներկայացնել այսօր այս Աթոռէն՝ ամէնուէր և  
Ազգին իսկ: Բայց եռամսեայ ժամանակամիջոց  
մը հազիւ թէ պիտի բաւէր ճանչնալու և ըմ-  
բռնելու համար այսպիսի դարաւոր և բարդ  
հաստատութեան մը կարիքները, և զանոնք գո-  
հացնելու համար հարկաւոր եղած միջոցներն ու  
կարելիութիւնները: Հետեւաբար թո՛ղ ներուի  
ինձ՝ եթէ վստահակ հաշիւի, իմ պաշտօնիս՝ այ-  
սինքն ազգին այս նուիրական Տան վերաբեր-  
մամբ իմ պարտականութեանցս մասին իմ ըմ-  
բռնումս միայն կարող կ'ըլլամ յայտնել այժմ  
քանի մը բառերով:

Դիպուածաւ չէ որ Տուն կոչեցի այս դարա-  
ւոր յարկը. իմ համոզումս է արդարեւ թէ ա՛յդ  
է անոր ամենէն բնորոշիչ նկարագիրը. դորձի  
կամ շահու հաղորդութեամբ հաւաքուած ան-  
գամներու ընկերակցութիւն չենք հոս, այլ նուիր-  
ութիւն ուխտով գոյաւորուած եղբայրութիւն մը,  
որ եկած է հոս ապրիլ և իրագործել հաւատքի  
և սիրոյ կեանքը:

Աստուծոյ վառքը և ազգին սէրը. այս զոյգ  
զգացումներուն մէջ է որ կը կայանայ այս Տան  
ոգին կամ նպատակը: Աստուածպաշտութիւն և